

NORGES HØYESTERETT

Den 15. oktober 2004 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2004-01733-A, (sak nr. 2004/1316), straffesak, anke,

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Jarle Golten Smørdal)

mot

John Helland

(advokat Arne Meltvedt)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Øie**: Saken gjelder spørsmål om lagmannsretten begikk en saksbehandlingsfeil da den til domfeltes ugunst opphevet tingrettens fellende straffedom på grunn av mangelfulle domsgrunner.
- (2) John Helland ble ved tiltalebeslutning 28. februar 2003 av Hordaland statsadvokatembeter satt under tiltale ved Bergen tingrett for to legemskrenkelser begått natt til 17. mai 2002. Tiltalens post I gjaldt overtredelse av straffeloven § 229 andre straffalternativ, jf. §§ 232 og 230 overfor naboen Hilde Karin Moen. Post II gjaldt overtredelse av § 228 første ledd, jf. §§ 232 og 230 overfor samboeren Margot Hatlem. Ved tingrettens dom 15. juni 2004 ble Helland domfelt for begge legemskrenkelser, men krenkelsen av Hilde Karin Moen ble nedsubsumert til overtredelse av straffeloven § 228 første ledd, jf. andre ledd andre straffalternativ, jf. §§ 232 og 230. For straffekravet hadde dommen slik domsslutning:

"John Helland, født 16.04.58, dømmes for overtredelse av strl. § 228, 1. og 2. ledd, 1. str.alt., jfr. §§ 232 og 230 og for overtredelse av strl. § 228, 1. ledd, § 232, jfr. § 230 til en straff av fengsel i 120 –etthundreogtyve– dager. Strl. § 62 kommer til anvendelse.

Varetekt kommer til fradrag med 1 –en– dag."
- (3) Dommen er avsagt under dissens. Fagdommeren mente at det var grunnlag for å straffe volden mot Hilde Karin Moen som legemsbeskadigelse etter straffeloven § 229.

- (4) Helland anket til Gulating lagmannsrett over straffutmålingen. Til slutt i ankeerklæringen skrev han:

"Til slutt vil jeg si at det jeg gjorde var en forferdelig tabbe, men at jeg traff Hilde Karin Moen med et slag som var myntet i skulderen til Margot var et rent uhell."

- (5) Lagmannsretten oppfattet dette som en anke over avgjørelsen av skyldspørsmålet under tiltalens post I. Den kom til at tingrettens domsgrunner ikke var tilstrekkelige til å prøve spørsmålet. Uten hovedforhandling, og under henvisning til straffeprosessloven § 343 andre ledd nr. 8, avsa retten 18. august 2004 kjennelse med slik slutning:

"Tingrettens dom oppheves."

- (6) Påtalemyndigheten har til den domfeltes gunst anket kjennelsen til Høyesterett, og har gjort gjeldende at det er en saksbehandlingsfeil når lagmannsretten har funnet at tingrettens domsgrunner er utilstrekkelige for å prøve anken. Helland har gjennom sin forsvarer sluttet seg til anken. Han har gjort gjeldende at han ikke anket over skyldspørsmålet, og at det derfor var en saksbehandlingsfeil av lagmannsretten å oppheve tingrettens dom til ugunst for ham.

- (7) *Jeg er kommet til at anken må tas til følge.*

- (8) Lagmannsretten kan utenom anken oppheve en dom dersom domsgrunnene har mangler som hindrer prøving av anken, jf. straffeprosessloven § 342 andre ledd nr. 4, jf. § 343 andre ledd nr. 8. Spørsmålet i saken er dermed om tingrettens domsgrunner var mangelfulle.

- (9) Tingretten la til grunn at Helland og samboeren den aktuelle kvelden var hjemme hos Moen. De tre satt i sofaen, med Moen i midten, mens Helland og Hatlem kranglet. Om hva som så skjedde, uttaler flertallet:

" ... Flertallet, meddommerne, finner bevist at tiltalte plutselig reiste seg opp og skubbet vekk bordet for å slå sin samboer, men at fornærmede gikk imellom dem og at slaget derfor traff henne. Følgen av slaget var at fornærmede ble påført en skade, jfr. strl. § 229, idet hun ble påført et kutt på 1 cm i overleppen som måtte syes samt at en fortann i overkjeven ble slått ut. Flertallet finner bevist at tiltalte handlet forsettlig da han slo, men finner at det hefter tvil ved om tiltalte forutså skadefølge som sikker eller overveiende sannsynlig. Denne tvilen må komme tiltalte til gode. Han kan følgelig ikke domfelles for overtredelse av strl. § 229. Mindretallet finner derimot bevist at tiltalte kunne ha innsett muligheten av skadefølgen av slaget med knyttet neve, jfr. strl. § 43. Han kan følgelig domfelles for overtredelse av strl. § 228, 1. og 2. ledd, 1. str.alt."

- (10) Jeg bemerker at henvisningen til mindretallet i slutten av sitatet må være feilskrift for "flertallet".

- (11) Etter å ha gjengitt den aktuelle delen av tingrettens domsgrunner, uttaler lagmannsretten:

"Det fremgår ikke om tingretten har vurdert hvor vidt tiltalte innså muligheten for skadefølgen, men likevel handlet som han gjorde, noe som i tilfelle vil være tilstrekkelig til å oppfylle forsettskravet i relasjon til § 229. Det er heller ikke vurdert en eventuell betydning av at slaget var rettet mot en annen enn fornærmede, slik tingrettens flertall legger til grunn. Domsgrunnene etterlater således usikkerhet med hensyn til om tingretten har lagt til grunn en riktig forståelse av forsettskravet, men er for begrenset til at rettsanvendelsen på dette punkt lar seg prøve."

For så vidt gjelder straffutmålingen bemerkes at det ikke er vurdert en eventuell betydning av at strl. § 230 er opphevet i tiden mellom den straffbare handling og pådømmelsen.”

- (12) Den domfeltes anke var uklar på enkelte punkter. Men når anken leses i sammenheng, må det legges til grunn at den bare gjaldt straffutmålingen. Ved oversendelsen av anken ga påtalemyndigheten uttrykk for det samme syn. Oversendelsesbrevet ble sendt med kopi til Hellands forsvarer, som ikke kom med innvendinger. I en slik situasjon burde lagmannsretten ha brakt på det rene om anken også gjaldt skyldspørsmålet før den eventuelt bygget på dette.
- (13) Domsgrunnene var tilstrekkelige til å prøve straffutmålingen. Vilåårene for å oppheve tingrettens dom var dermed ikke oppfylt.
- (14) Etter min mening ville domsgrunnene også ha vært tilstrekkelige til å prøve skyldspørsmålet. Det springende punkt i saken var hvorvidt Helland hadde utvist forsett i forhold til skaden som ble påført Moen. Flertallet fant det ikke bevist at Helland holdt skaden som sikker eller overveiende sannsynlig. Da var det ikke grunnlag for å dømme ham for forsettlig legemsbeskadigelse. Lagmannsrettens innvending synes å være at tingretten ikke vurderte om Helland utviste eventuelt forsett (dolus eventualis). Slik faktum var i saken, var det ingen grunn til å ta opp dette spørsmålet.
- (15) Jeg tilføyer at lagmannsretten synes å forutsette at eventuelt forsett foreligger når en lovbrøyer har innsett muligheten av en skadefølge og handler likevel. Dette er i så fall ikke riktig. Retten må i tillegg finne det bevist at lovbrøyeren hadde bestemt seg for å foreta handlingen selv om skaden med sikkerhet eller mest sannsynlig ville inntre.
- (16) Lagmannsretten synes også å mene at det var galt av tingretten ikke å vurdere betydningen av at det forelå en feiltreff-situasjon. Jeg kan heller ikke se at tingretten hadde foranledning til å gå inn på dette spørsmålet, jf. Rt. 2000 side 970 der førstvoterende peker på at meget kan tale for at feiltrefftilfellene behandles likt med personforvekslingstilfellene. Jeg viser her også til Johs. Andenæs: Alminnelig strafferett, 5. utgave side 222 og side 223.
- (17) Videre har lagmannsretten pekt på at straffeloven § 230 er opphevet i tiden mellom handlingen og dommen. Bestemmelsen er avløst av den strengere § 61. Derfor var det riktig å legge § 230 til grunn i vår sak, jf. straffeloven § 3.
- (18) Lagmannsrettens kjennelse må etter dette oppheves. Dette innebærer at lagmannsretten på ny må behandle anken etter bestemmelsene i straffeprosessloven §§ 321 flg.
- (19) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Lagmannsrettens kjennelse oppheves.

- (20) Dommer **Stabel:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (21) Dommer **Flock:** Likeså.
- (22) Dommer **Rieber-Mohn:** Likeså.
- (23) Dommer **Gussgard:** Likeså.
- (24) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Lagmannsrettens kjennelse oppheves.